

Notum: Sonia Cihangir'in ilgili kitabını okudum. "Salatın ritüel anlamı da vardır" görüşünün incelendiği bölümler çok yüzeysel geçilmiş kanısındayım. Tam oturmayan noktalar olduğunu düşünmekteyim. Salat ile ilgili tüm ayetleri tamamlayınca bir inceleme/eleştiri yazısı yazmayı düşünüyorum. Ancak konuya neşter vurması açısından oldukça faydalı bir kitap. Konu sosyal medyada çok tartışıldı fakat bu şekilde bir kitap veya bir makale ile delillerini sunan neredeyse yok.

Bir arkadaşımız bu yazıyı yorumlarda link olarak iletmiş. Sosyal medyada yitip gitmemesi için alıp buraya "misafir yazı" olarak ekliyorum.

Kuran çalışmalarının istifadesine sunulur.

Dr. Sonia Cihangir'in 'Kur'an'daki Namaz' isimli muhteşem kitabından anladıklarım ve kendi yorumlarım (misafir yazı)

Salat konusu ile ilgili çok araştırma yaptım. Her açıdan analizler okudum. Ama en sonunda **Dr. Sonia Cihangir'in analizinin** en doğrusu olduğuna karar verdim. Tam anlamı ile kalbime işledi. Kafamdaki sorulara cevap verdi. Daha fazla kişinin **Dr. Sonia Cihangir'in analizinden** yararlanabilmesi için kitabından anladıklarımı **özetlemek** ve **kendi yorumlarım ile** harmanlamak istedim.

Dr. Sonia Cihangir'in 'Kur'an'daki Namaz' isimli 2017 baskı kitabı çok detaylı bilgiler içermekte. **Allah kendisinden razı olsun.** Kuran ışığında **çok faydalı** bir açıklama yapmış. **Mutlaka** okunmasını öneririm.

Bu kitaptan **anladıklarımı** size aktarmak istiyorum. Aralarda kendi **görüşlerimi de** sunacağım. Tekrar belirtmekte fayda var; **Lütfen kitabı alıp okuyunuz (A7 Kitap Yayıncılık)**. Yâda Dr. Sonia Cihangir'in **sohbetlerini** dinleyiniz. Dr. Sonia Cihangir'in görüşlerini **birebir** aldığım yerlerde **bildirim yapacağım**.

Kuran'da **namaz** kelimesi geçmemektedir. Kuran'da **salat** kelimesi geçmektedir. Çoğu mealde salat kelimesinin anlamları Kuran'da geçtiği yerlerine göre **ayrılmamış**, hemen her geçtiği yerde **namaz** olarak çevrilmiştir. Oysa Kuran'ı incelediğimizde **salat** kelimesinin farklı anlamlara geldiğini görmekteyiz.

Kuran her şeye yeter. Yeter ki biz onu anlamak için okuyalım. Gerçekten de Kuran kendi kendini açıklamaktadır. Bir kelimenin bir ayetteki anlamı diğer ayetler için ışık kaynağı olmaktadır.

Salat kelimesinin anlamı **destek** olmaktır. Her türlü maddi manevi, her şekilde desteğe salat denir.

75:31 ve 75:32 ayetleri o kadar açıklayıcıdır ki;

75:31 ayetinin detaylandırılması;

#	Kelime	Anlam	Kök
1	fe la		
2	saddeka	tasdiklemedi	صدق
3	ve la	ve	
4	salla	salat etmedi	صلو

75:32 ayetinin detaylandırılması;

#	Kelime	Anlam	Kök
1	velakin	fakat	
2	kezzebe	yalanladı	كذب
3	ve tevella	ve yüz çevirdi, ilgisiz kaldı	ولي

Bu ayetlerde Yüce Allah **4 kelimeyi** ikiyeşerli olarak birbirinin **zıt anlamı** olacak şekilde kullanmıştır. Bu ayetler ile kelimelerin anlamını **bize öğretmektedir**. Tasdiklemedi kelimesinin zıt anlamı yalanladı; Salat etmedi kelimesinin zıt anlamı yüz çevirdi-ilgisiz kaldıdır.

Bu ayetlerden **salat** kelimesinin **destek vermek, ilgi göstermek, yönelmek** olduğunu anlıyoruz.

Ayrıca;

33:56 Kuşkusuz Allah ve melekleri, Nebi'ye salat* ederler. Ey iman edenler! Siz de O'na salat* edin. Tam bir bağlılıkla salat* edin.

Bu ayetteki salat kelimesini **namaz olarak** çevirmek mümkün değildir. Allah ve melekleri Nebi (Muhammed peygamber) için namaz mı kılacak?

Zaten bunu gören çevirenler mecburen bu ayette salatın doğru anlamını olan **destek anlamını** vermek zorunda kalmışlardır.

Bu ayet net bir şekilde salat kelimesine **destek** anlamının verilmesi gerektiğini bize bildirir.

Yüce Allah **evrendeki güçleri ile** (melekler) Nebi'ye destek olmaktadır. **Müminlere de** destek olmalarını **emretmektedir**. Müminler peygamberlerine destek olacak, onu

koruyacaklardır.

Allah insanlara salat eder mi?

Evet.

33.43 Allah ve melekleri, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size salat* etmektedir. O, inananlara karşı çok merhametlidir.

Allah'ın bizim için namaz kılması **düşünülemeyeceğine göre** bu ayetteki salat kelimesine de gerçek anlamı olan **destek** anlamı verilmelidir.

Yüce Allah ve **evrendeki güçleri** insanlara destek olmaktadır. İnsanların karanlıklardan aydınlığa çıkması için destek olmaktadır. Bunun en iyi örneği Güneş'tir. Güneş Allah'ın melekleri olan **sicimlerden-iplerden** oluşmuştur (**Süper Sicim Teorisi**). Foton sicimlerden oluşur. Dünya'ya ısı ve ışık taşır. İnsanlara aydınlık ve ısı sağlar. Yüce Allah'ın insanlara bahsettiği nimetleri saymakla bitmez. Ama Güneş'i yaratarak bize salat (destek) etmektedir Yüce Allah.

Salat kelimesinin **desteklemek** olduğunu net bir şekilde anladık. Şimdi Kuran'da **kaç çeşit** salat (desteklemek) olduğunu inceleyelim.

Kuran'da salatın çeşitleri bildirilmiş mi?

Bu noktada **Dr. Sonia Cihangir'in** yaklaşımı **şahanedir**.

2:238 ayeti çok net bilgiler **verir**.

2:238 Erhan Aktaş Meali: Salatları* ve salata vustayı* koruyucu olun. Allah için içtenlikli olmaya özen gösterin.

Arapça okunuş: Hafizu ala s-salavati ve s-salat ilvusta ve kumu lillahi kanitin.

Bu ayetin birçok çevirisinde **salatları** kelimesi **namazları** olarak çevrilmiştir. Ama asıl ince nokta **salatlar (çoğul) kelimesi ile** neyin **kast edildiğidir**. Dr. Sonia Cihangir'in 20. sayfasında alıntılıyorum;

Dr. Sonia Cihangir: Ayette "salat" kavramı iki defa; birisinde çoğunluğun çoğu şeklinde (**as-salavat**) olarak geçerken, ikincisinde (**as-salat**) olarak geçmektedir.

Dr. Sonia Cihangir: Salavat -faalat vezninde olup, **tüm salat çeşitlerinin** çoğulunu ifade eder. Eğer tek bir çeşit salatın çoğulu kastedilseydi "SalAvat" değil, "Salvat" olmalıydı. Bir de tek bir çeşit "salat" söz konusu olsaydı, elif-lam'la beraber geldiği için **tekil** olması gerekirdi. Çünkü "ismi cins" çoğul olarak kullanmaz. Örneğin "inna al-insana lafi husr" ayetinde "insan" kelimesine gelen elif-lam, cins için kullanmıştır ve tüm insanları kapsar ama çoğul değil, tekil şekilde kullanılmıştır. Bu durum **Arapça gramere** uygundur. Yani 2:238. ayette geçen

“**hafizu salavatakum**”dan kastedilen namaz olsaydı “**hafizu as-salat**” olurdu. Dolayısıyla burada salatın tüm çeşitleri kastedilmiştir.

Dr. Sonia Cihangir: Gözden kaçan diğer husus da şudur: Ayette fiilin fe’ele vezninde değil, mufa’ala babından olan “fa’ala” vezninde gelmesidir. Yani, “**salatlarınızın tüm çeşitlerini koruyunuz**” demiyor. Kastedilen bu olsa idi ‘**ihfazu salavat**’ olması gerekirdi. Ayette ‘hafizu ala salavat’ yani “**toplumsal/karşılıklı olarak, salatların tüm çeşitlerini koruyunuz**” denilmektedir.

Dr. Sonia Cihangir’in **bu muhteşem** analizine katılmamak mümkün değildir. Gramer temelinde yaklaşımı Kuran’ın nasıl meal edilmesi gerektiğine de en güzel örneklerden birini vermiştir.

Aslında 2:238 ayeti salatların çeşitlerini korumamızı istemektedir. Arapça çoğul kelime **en az 3** ve üstü sayıyı işaret ettiğine göre **en az 3 çeşit salat (destek)** olmalıdır. 2:238 ayetinde salat çeşitlerinin **bir tanesi** özel olarak **vurgulanmıştır**. Bu da ‘**Vusta**’ salatıdır. Vusta kelimesinin hayırlı olan anlamının yanında ‘**orta**’ anlamı alınarak bu salatın **öğle namazı, ikindi namazı** olduğu; hayırlı salat olarak düşünülerek **cuma namazı** olduğu söylenmiştir. Ama 2:238 ayetinde salatların çeşitleri zikredildiğinden vusta salatının **en hayırlı** salat çeşidi olması gereklidir. Bu şekilde düşünüldüğünde en hayırlı salatın aşağıda anlatılacağı gibi 2. tip salat (destek) olduğu düşünülebilir. Gerçekten de 2. tip salat (destek) toplum ve insan yaşamı için çok önemlidir.

Kuran incelendiğinde 3 çeşit salat (destek) olduğunu anlarız.

1. Evren-doğa ile uyum sağlayarak onu desteklemek.
2. Toplumsal dayanışma içinde olup Allah’ın indirdiği yasaları toplumda ayakta tutmak, uygulamak ve sürdürmek
3. Allah’tan destek istemek amaçlı bazı ritüelleri içeren namaz.

1. Doğayla-Evren ile uyum sağlayarak onu desteklemek.

Evren ile **uyum içinde olmak** ve **onu desteklemek**. Doğanın işleyişini **bozmamak** ve ona saygılı bir şekilde davranmak. Dünya’da ve evrende çok dengeli, çok hassas bir ölçü ve bir denge vardır. İnsanın kanındaki elementlerden, yerçekimi kuvvetinin ve diğer kuvvetlerin ölçüsünden anlıyoruz ki evren tam bir ölçü ile yaratılmıştır. Her şey ama her şey **ayarlı** ve **ölçülüdür**. Bu ölçü evrenin işleyişini oluşturur. Bu ölçüyü insanların bozma ihtimali olduğunu bilen Yüce Allah onları uyarmaktadır.

55:7 Ve sema (evren); onu yükseltti. Ve ölçüyü koydu.

55:8 Ölçüyü çiğnemeyin.

Yüce Allah'ın evrende yaratmış olduğu **şuurlu** ve **şuursuz canlılar** (hayvanlar ve bitkiler) Yüce Allah'ın koymuş olduğu yasalara **uygun yaşamalıdır**. Canlılar Yüce Allah'ın kendilerine vermiş olduğu özellikler ile evrensel işleyişin **bozulmasına** engel olurlar. Örneğin hayvanların **besin zinciri** muhteşem bir şekilde ayarlanmıştır. Bu zincir **milyonlarca yıldır** devam etmektedir. En iyi örneklerden bir tanesi Avustralya'da yaşanmıştır. Diğer kıtalardan ayrı bir kıta olan bu kıtada milyonlarca yıl **havyanlar** kendi dengesini oluşturmuştur. Her şey denge içindedir. Yüce Allah'ın evrim süreci sebebi ile bu ayarı oluşturduğunu biliyoruz. Her şey denge içinde giderken **insanoğlu** bu dengeyi **bozmuştur**. Avustralya'yı keşfeden misyonerler geldikleri gemilerde **fareleri de** bu kıtaya getirmişleridir. Fareler inanılmaz sayıda üremişlerdir. Farelerin nüfusunu kontrol altında tutan **yılan sayısı** ve **çeşitleri** yeterli olmadığı için fareler besin zincirini alt üst etmiştir. Bu olayın **birçok olumsuz etkisi** halen sürmektedir.

Kuran'da buna örnek şu şekilde verilebilir;

24:41 Görmedin mi, göklerdeki ve yerdeki kimseler de bölük bölük olmuş kuşlar da Allah'ı tesbih etmektedir. Her biri kendine özgü salatını, kendine özgü tesbihini bilmıştır. Allah, onların yapmakta olduklarını çok iyi bilmektedir.

Bu ayetteki (صَلَاتُهُ) **salatehu** kelimesi Kuran'ın diğer yerlerinde namaz olarak çevirenler **kuşlara namaz kıldıramayınca** mecburen yan yollara giderek başka kelimeler ile açıklama yapmışlardır. Bu ayette salat çeşitlerinin bir tanesini görmekteyiz. **Bu da evren ile uyum içinde olmak ve onu desteklemektir**. Kuşlar ve gökteki (evrendeki) kimseler (şuurlu yaratıklar) evren ile uyum içinde yaşarlar. Onun kurallarını bozmazlar. Evrenini işleyişini, onun ölçüsünün **bozulmaması** için destek olurlar. Yüce Allah'ın **kendilerine vermiş olduğu özel yetenekleri** kullanırlar. Aşırıya kaçmazlar.

2. Toplumsal dayanışma içinde olup Allah'ın indirdiği yasaları toplumda ayakta tutmak, uygulamak ve sürdürmek

Kuran'da en çok geçen **salat** çeşididir.

Ayetlere örnekler;

Erhan Aktaş Meali:

9:5 'Haram aylar* çıktığı zaman, artık "o müşrikleri" nerede bulursanız öldürün*, onları yakalayıp hapsedin, bütün geçit yerlerinde onları gözetleyin. Eğer tövbe edip*, salatı ikame eder*, zekatı verirlerse* diledikleri yolu seçsinler. Kuşkusuz Allah, Çok Bağışlayıcı'dır, Rahmeti

Kesintisiz'dir.'

Dr. Sonia Cihangir'in bu ayete yaklaşımı;

Dr. Sonia Cihangir: Bu ayetteki salat kelimesinin namaz olarak çevrilmesi yanlıştır.

Yakalanan müşrik olan birisinin namaz kılması (daha doğrusu serbest kalmak amaçlı olarak yalandan namaz kılmaya başlaması) onu **münafık** yapacaktır. Yüce Allah'ın onun kıldığı böyle bir namazın hiçbir işe yaramayacağını bilmektedir.

Bu nedenle bu ayette salatın 2. şekli olan salat kast edilmektedir.

9:5 "Sonsuz Rahmet" meali: Haram aylar ardı ardına çıkınca, müşrikleri bulduğunuz yerde etkisizleştirin: Onları yakalayıp hapsedin ve bütün gözetleme yerlerine oturun. Tevbe eder, dini yasaları gözetir ve zekât verirlerse, yollarım serbest bırakın. Şüphesiz, Allah bağışlayandır, bol merhametlidir.

Şimdi salat kelimesi tam anlamını bulmuş oldu.

Diğer bir ayet;

Meal: Erhan Aktaş

5:106 Ey iman edenler! Eğer birinizde ölüm belirtileri ortaya çıkarsa, vasiyet anında içinizden adalet sahibi iki kişi aranızda tanıklık etsin. Veya yeryüzünde yolculuk ederken* ölüm musibeti size isabet ederse, sizden olmayan iki kişi tanıklık etsin. Eğer şüpheye düşerseniz o iki kişiyi salattan* sonra alıkoyun. "Yakınımız da olsa tanıklığımızı hiçbir bedele satmadık ve Allah'ın tanıklığını gizlemedik. Yoksa öyle yaparsak, kuşkusuz günahkârlardan oluruz." diye Allah'a yemin etsinler.

Dr. Sonia Cihangir'in bu ayete yaklaşımı;

Dr. Sonia Cihangir: Namazla şahitlik etmenin ne alakası olabilir? Namaz derken şahitlik edenler mi kast edilmiş yoksa vasiyet yazdırmak isteyen kişi mi? Neden namazdan sonra da önce değil? Ölüm gelip çattığı zaman vasiyet yazdırmadan önce namaz mı kılınması gerekiyor? Ölümün gelip çatma zamanı namaz kılma zamanına denk gelecek diye bir garanti mi var?

Aynen katılıyorum. Çok doğru tespitler.

Bu ayette de **2. tip** salat kast edilmektedir.

5:106 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey iman edenler! Sizden birine ölüm yaklaştığında vasiyet ederken, içinizden iki adil kişi aranızda şahidlik etsin. Seferi iken ölüm belirtileri size isabet ederse, sizden olmasa da, iki kişiyi şahid tutun. Ama o iki şahidden şüphe ederseniz, onları, kendileriyle dayanışma yaptıktan sonra bu işe yönlendirin. Ve "Akraba olsa bile, bu vasiyet

karşılığında hiçbir şey satın almayacağız. Allah için yaptığımız şahidliği gizlemeyeceğiz. Aksi taktirde, şüphesiz, günahkârlardan oluruz” diye, Allah adına yemin etsinler.

Kuran’da salatın ikamesi (Aqimus-salat):

Kuran’da salatın ikamesi, salatın ayakta tutulması, salatın dik tutulması kavramı çok geçmektedir ve çoğunlukla zekât ile birlikte geçer. Buradan anlamaktayız ki salat (destek) süreklilik arz etmektedir.

Sonia Cihangir’e göre (Aqimus-salat): “**Dini desteği ayakta tutmak**”, başka bir ifade ile “**Dini yasaları sürdürmek**” anlamına gelmektedir.

Kesinlikle doğrudur. Ama benim görüşüme göre desteği **sadece** din ile **sınırlandırmamak** gereklidir. Yüce Allah salat kelimesinin anlamını **geniş tuttuğu için** sadece din açısından bakarak kelimenin geniş anlamını kısıtlıyor **olabiliriz**.

Benim görüşüm;

Sonia Cihangir’in tanımına ek olarak; Her konuda iyi ve yararlı şeyler için destek olmak ve onları ayakta tutmak da salat olarak kabul edilebilir. Bir hastalığın tedavisi için çalışan bir kişinin emeği de salata girer. **Yetim çocukların** kerimleştirilmesi için okul ve yurt açan bir kişinin desteği de ‘aqimus-salat’ olarak değerlendirilmelidir. Konuyu sadece din açısından alırsak bu kişilerin desteği Kuran’da yer almamış olur.

3. Allah’tan destek isteyerek kılınan namaz.

Salat kelimesinin anlamının destek olduğunu gördük. Kuran’da kulun Allah’tan **destek istemesine** de salat denir. Kuran incelendiğinde bu salatın **bazı ritüelleri** olduğunu anlıyoruz. Kulun Yüce Allah’tan destek istemesi için yaptığı yoğunlaşmış dua; Birçok ayet olmakla birlikte aşağıdakiler örnek olarak verilmiştir.

2:45 Sabır ve salatla* Allah’tan yardım isteyin. Kuşkusuz bu Allah’a içtenlikle itaat edenlerin dışındakilere ağır gelir.

4:101 Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, eğer gerçeği yalanlayan nankörlerin, size kötülük yapmalarından korkarsanız, salatı* kısaltmanızda* bir sakınca yoktur. Kuşkusuz, gerçeği yalanlayan nankörler sizin apaçık düşmanlarınızdır.

Açıkça görülmektedir ki Kuran’da **ritüelleri olan**, kulun yoğunlaşarak **Allah’ı ile iletişime geçtiği** namaz **mevcuttur**.

İnsanın kendisi için destek istediği salat (namaz) vakitleri ne zamandır?

Bu konuda kafa karışıklığına neden olan konu ‘**tesbih**’ kelimesinin namaz gibi düşünülmesidir. Her tesbih kelimesi namaz olarak çevrilince namazın vakitleri

de **anlaşılamaz** olmuştur. **Bu kesinlikle yanlıştır.** Yüce Allah salat kelimesini Kuran'da zaten kullanmıştır. Ayrıca bir kelimeye gerek yoktur.

Kuran'da kulun kendisi için destek istediği namaz olan salat (destek) **belirli vakitlerde** uygulanmalıdır.

4:103 Salata ikame ettikten* sonra da ayakta, oturarak ve yanlarınız üzere yatıp uzanırken Allah'ı anın.* Güvene kavuştuğunuz zaman, salata gereği gibi ikame edin. Kuşkusuz salat, belirlenmiş vakitlerde* mü'minler üzerine farz kılınmıştır.

Müminler belirli zamanlarda salatın **namaz olan çeşidini** yapacaklardır.

Bu zamanlar Kuran'da bildirilmiş mi?

En yüce kitabımız olan Kuran tabii ki bunu da açıklamıştır. Aslında o kadar güzel açıklamıştır ki; insanlar neden bunu anlayamamış diye düşünüyorum. Dinini çıkmaza sokanlar bu açık ayetleri görmezden gelmişlerdir. Kuran'a bakmak yerine başka kaynaklar aramışlardır. **Kuran'ın hakemliğini** yeterli görmemişler **başka hakemler** aramışlardır.

11:114 "Sonsuz Rahmet" meali: Geceye yakın olan gündüzün iki tarafında namaz kıl.

Şüphesiz iyilikler kötülükleri giderir. Bu da, öğüt alanlar için bir öğüttür.

11:114 ayetinin iyi incelenmesi önemlidir.

11:114 ayetinde Yüce Allah şu şekilde buyurmaktadır.

Kuran Ayet No|Sure No|Ayet No|Ayet

Arapça okunuş

Meal

1585|11|114|لَذِكْرِي لِلذَّكِرِينَ| وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيْ النَّهَارِ وَرُفُلًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ لِحَسَنَاتِ يُدْهِنَنَّ لِسَيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكِرِينَ|
Ve ekimis salâte tarafeyin nehâri ve zulefen minel leyli(leyli), innel hasenâti yuzhibnes seyyiât(seyyiâti), zâlike zikrâ liz zâkirîn(zâkirîne).

Ve ayağa kaldır salata; iki tarafında gündüzün; ve yakınlarda geceden; doğrusu hasenatlar/güzellikler/iyilikler giderirler/uzaklaştırırlar kötülükleri; işte bu bir öğüttür/bir hatırlatmadır; öğüt alanlar için/hatırlayanlar için.

Bu ayette 'zulefen' kelimesinin **çoğul olarak** kullanıldığını görmekteyiz. **En az 3 ve daha fazla şeyi** ifade eder. Ayet içindeki anlamına baktığımızda 'yakınlarda' anlamı çıkar. Bazı kişiler bu ayetten **3 vakit namaz** çıktığını

düşünmektedirler. **Sabah, akşam ve yatsı** namazı. Ama bu görüş **hatalıdır.**

Bu ayetten 3 vakit namaz çıkarırlar şunu düşünmelidir;

Gündüzün 2 tarafında salat yapılacak ve bunlardan ayrı olarak ('zulefen' kelimesi) **gece yakınlarında** 3 veya daha fazla **daha salat** yapılacak anlamı çıkarmak zorunda kalırız. Yani

sabah ve akşam salatlarından ayrı olarak **en az 3 kez** veya daha fazla **gece yakınlarında** salat etmek gerekecek.

Bu da bize açıkça gösterir ki **bu düşünme tarzı** yanlıştır.

'zulefen' çoğul kelimesi **namaza** gitmez. Namazın çoğul olması (**en az 3 veya daha fazla**) gerektiğine bir delil olarak **sunulamaz**. Bu kelime **yakınlar** (çoğul) anlamında olup, geceye yakın **zamanları** (çoğul) işaret eder.

Güneş batmıştır. Akşam salatı yapılabilir. Ancak salat gecenin erken dönemlerine ertelenebilir. Akşam salatı gecenin akşama yakın olan erken zamanlarında da yapılabilir. Diğer bir konu ise 'و' 'vav' bağlacının 've' **yanlış** çevrilmesidir.

Dr. Sonia Cihangir bu konuda çok güzel bir video yayınlamış. Kitap ve hikmet iki ayrı kaynak değildir / "و" vav bağlacı hakkında (Bakara 231). Lütfen dikkate inceleyiniz.

11:114 ayetindeki 'و' 'vav' bağlacı Arapça dil bilgisine göre **kendisinden önce gelen şeyi** açıklamak içindir. Onun bir sıfatı gibi işlem görür. Arapçadaki bu çeşit 'و' 'vav' bağlacının Türkçede kullanımı pek yaygın değil ama şu örnek verilebilir. Diyelim ki şunu diyeceğiz; 'Karşıdan güzel bir insan geliyor'. Karşıdan gelen insan güzel bir insan. Arapçadaki bu 'و' 'vav' bağlacı gibi kullandığımızda şu şekilde olur; '**Karşıdan bir insan ve güzel geliyor**'. Bu şekilde belirttiğimizde karşıdan **2 insan geliyor** değildir. Arapça'da 'و' 'vav' her zaman Türkçedeki 've' ile aynı anlama gelmemektedir.

Yüce Allah ayetin anlamın çok net açıklıyor aslında. Gündüzün **2 yanında** salat yapılacak. **Bu kesin**. Bu 2 salat **ne zamanlarda yapılabilir** onu açıklamakta 'و' 'vav' bağlacıyla Yüce Allah. Belirli bir süre-aralık verilmiş salat için. Bu da bu iki salatın gündüzün iki yanından ve gece **yakınlarına** kadar yapılmasını emrediyor.

Zaten aşağıdaki ayet de **aynı şeyi** bildirmektedir. Akşam namazı **Güneş'in batmasından** geceye kadar **kılınabilir**.

17:78 "Sonsuz Rahmet" meali: Güneş'in batmasından gecenin tam kararmasına kadar namazını kıl, fecrin yoğunlaştığı zamanda da. Fecrin yoğunlaşması gözle görülen bir zamandır.

Namaz tipi olan salatların **vakitlerinin** açıkça zikredildiği bir ayet aşağıdadır.

24:58 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey iman edenler! Sözleşmeleriniz altında bulunanlar ve sizden henüz bulûğ çağına ermemiş olanlar, günde üç defa; sabah namazı zamanı girmesinden önce, öğleyin giysilerinizi çıkardığınız vakit ve akşam namazının zamanı bittikten sonra sizden izin istesinler, zira bu üç vakit sizin halvette bulunacağınız özel vakitlerdir. Bu vakitlerin

dışında ne size, ne onlara bir günah vardır. Birbirinizin yanında girip-çıkıp dolaşabilirsiniz.

Âyetleri size böyle açıklar. Zira Allah, Alîm/iyi bilendir, Hakim/hikmet sahibidir.

Çok net bir şekilde görülebildiği gibi Yüce Allah 24:58 ayetinde **2 vakitte** namaz tipi olan salat (destek) emretmektedir. '**Salatul Fecr**' adı ile geçen sabah (Güneş doğmadan önce) salatı (namaz) ve '**Salatul İşa**' (Güneş'in batmasından gecenin tam karanlık zamanına kadar uzayan bir vakitte kılınan) akşam salatı.

Bu iki namaz (salat) vakitleri **haricinde** bir namaz olsaydı Yüce Allah bunu bizi bildirmiş olurdu Kuran'ında. Çünkü Kuran açık ve nettir.

Tesbih ile salat kavramının hatalı olarak karıştırılması-aynı kavram gibi sunulması hatası

Kuran'da salat kavramı ile tesbih kavramının **karıştırıldığını** görmekteyiz. Tesbih kelimesi ile salat kelimesi birbirinden **tamamen farklı** kavramlardır. Bu ayrımı fark edemeyen bazı kişiler Kuran'da namaz vakitlerini 8'e kadar çıkarmışlardır. Kuran'da yeri olmayan **nafile namazlar** ekleyenler olmuştur. Bu yaklaşımın hatalı olduğunu ortadadır.

Öncelikle **tesbih kelimesi** ve **anlamı** iyi anlaşılmalıdır.

Tesbih kelimesi anlamı;

Tesbih - sabbaha fiilinden türemiştir ve bu fiilin anlamı, **Allah'ın düzeninde yılmadan yüzüp gitmek, ilerlemek demektir.** Yer ve Göklerde olan ne varsa Allah'ı tesbih eder anlamı da Allah'ın koyduğu düzeninde ilerlemesi demektir. Tesbih sözcüğü zamana bağlı (Güneşin doğması ve batması gibi) olarak emir edildiği zaman, ne kadar Allah'ın koyduğu düzene uyup uymadığını **sorgulamak, kendine çekidüzen vermek** anlamındadır. Vakitlere kayıtsız olarak genel anlamda tesbih etmek emredildiğinde ise, "**Allah'ın koyduğu düzende yılmadan devam et**" anlamına gelir

Benim görüşüm;

20:130 O halde, söylediklerine sabret ve Güneş'in doğuşundan ve batışından önce, gecenin bir bölümü ve gündüzün taraflarında Rabbini hakkıyla değerlendirerek tesbih et/Onun düzeninde olup olmadığını sorgula ki memnun kalasın.

Bu ayetlerin **namaz olan salat** ile hiçbir alakası **yoktur.**

Güneş'in doğması ve batması gibi zamanlar bildirildiği için;

Bu vakitlerde insan **nerede olursa olsun** bir an düşünüp Allah'ın düzeninde olup olmadığını **sorgulamalıdır.** Salat değil. Sadece düşünecek. Herhangi **bir ritüele gerek yok** (Ayakta durma, eğilme, secde)

21:20 Hiç ciddiyeti azaltmadan gece-gündüz sürekli O'nu tesbih ederler/O'nun düzeninde ilerlerler.

Bu ayette ise **süreklilik** var. Belirli bir zaman yok. Tüm zamanlar var.

Kendim için düşündüğümde "Allah'ın koyduğu düzende yılmadan devam et' **emrini** alıyorum.

Kulun kendisi için Yüce Allah'tan destek isteyeceği namaz olan salat tipine başlamadan önce yapılması gereken temizlik; Abdest alma;

5:6 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey iman edenler! Namaza kalktığınızda yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başlarınızın bir kısmı ve bileğe kadar ayaklarınızı mesh edin. Ve eğer cunub/temizlikten uzak iseniz, yıkanın. Eğer hastaysanız veya seferi ya da biriniz tuvaletten gelmişse yahut kadınlarla karşılıklı temasta bulunup da su bulamamışsanız, yerin üstündeki temiz şeylerle teyemmüm edin, yüzlerinizin bir kısmını ve ellerinizi ondan mesh edin. Allah size güçlük çıkarmak istemez fakat sizi arındırmak ister. Ve üzerinizdeki (bilgilendirme) nimetini tamamlar ki belki şükredersiniz.

Çok nettir ki ayete göre abdest için yapılması gerekenler şunlardır:

Yüzün yıkanması

Ellerin dirseklere kadar yıkanması

Başın bir kısmını sıvazlamak/mesh etmek

Ayakların bileğe kadar olan kısmını sıvazlamak/mesh etmek.

Kuran bu kadar basit ve çok net bir şekilde bildirmesine rağmen insanlar **süreklili** **zorlaştırma** ve **detaylandırma** peşinde koşmaktadır.

Namaz kaç rekattır?

Kuran'da Yüce Allah bunu da bize bildirmiştir.

4:101 "Sonsuz Rahmet" meali: Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, kâfirlerin sizi fitneye sokmalarından korkarsanız, namazı kısaltmanızda bir mahsur yoktur. Şüphesiz, kâfirler size apaçık düşmandır.

4:102 "Sonsuz Rahmet" meali: Sen onların aralarında bulunup da, onlara namazı kıldırıldığında, içlerinden bir kısmı seninle beraber namaza dursun ve silâhlarını da yanlarına alsınlar. Secde ettiklerinde, diğer grup arkanızda dursun. Sonra, namaz kılmamış olan grup gelsin, seninle beraber namazlarını kılsınlar. Korunma tedbirlerini ve silâhlarını da alsınlar. Kâfirler silâhlarınızdan ve mühimmatınızdan gâfil olmanızı ve size ani bir baskın yapmayı arzularlar. Yağmurdan dolayı bir zorluk olursa ya da hasta olursanız, silâhlarınızı bırakmanızda

size bir günah yoktur. Yine de korunma tedbirlerinizi alın. Şüphesiz, Allah kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.

Dr. Sonia Cihangir'in kitabınının 85. sayfasından alıntılıyorum;

Dr. Sonia Cihangir: Nisa Suresi'nin 102. ayetinde, savaşta kılınacak namaz anlatılmıştır ve bu ayetten anlaşılan şudur ki, namaz aslında iki rekâttır. Ancak savaş, düşman saldırısı ve korku gibi durumlarda cemaat iki bölüme ayrılır. Bir bölümü imamla bir rekât kıldıktan sonra gidip nöbeti devralır, öteki bölük de gelip imamla beraber ikinci rekâtı kılar. Böylece imam iki, cemaat bir rekât kılmış olur. Yani korku durumunda namaz kısaltılmış, bir rekâta indirilmiş olur. Böyle zorunlu bir durum söz konusu değilse namazın tamamı iki rekâttır. Dolayısıyla bu kısaltma, iki rekâtlı namazın bir rekât kılınması anlamına gelir.

Namazda yapılması gereken ritüeller ile ilgili;

Kuran'da namaz nasıl kılınır tam olarak anlatılmamıştır bu nedenle hadisler gereklidir diyenler **şunu düşünsün;**

Hadislerin tümü değerlendirildiğinde ortaya **tek bir namaz ritüeli** çıkmaz. Hepsi birbirinden farklı namaz ritüelleri çıkar. **Hangisi doğrudur?** Hangi mezhebin kıldığı namaz ritüeli doğrudur? Bunun cevabı Kuran'da mevcuttur.

2:125 "Sonsuz Rahmet" meali: Hani Biz Beyt'i insanları doğruya döndüren güvenli bir mekân yapmıştık. Siz de İbrahim'in duruşuyla dindarlık edin. İbrahim ve İsmail'e: "Beyt'imi bir araya gelenler, ibadete odaklananlar ve rükû-secde edenler için arındırın!" diye emretmiştik.

3:43 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey Meryem! Rabbine uy ve secde et ve rükû edenlerle beraber rükû et.

22:77 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki belki kurtuluşa erersiniz.

Görüldüğü gibi Kuran'da namaz **rükû** ve **secde** ile kılınır. **Daha detaya gerek yoktur.** Ayakta saygı ile durulur. Rükû (belden eğilmek) ve secde (başı yere koymak) edilir. Yüce Allah ile **yoğunlaşmış bir şekilde** bağlantı kurulur. Samimi olunur. Ne denildiği bilinir. Herkes Rabbine giden yolu bulmalıdır.

Cuma (Toplantı günü) salatı

Dr. Sonia Cihangir'in kitabınının 117. sayfasından aşağıdaki paragrafı alıntılıyorum;

Dr. Sonia Cihangir: Cuma ibadeti toplumu ayakta tutan önemli ve aynı zamanda yozlaştırılmış ibadetlerden biridir, öncelikle Cuma salatından kastedilenin Cuma günü Müslümanların cemaatle kıldığı namaz olmadığını söylememiz gerekir ve bu gerçek ayetle

sabittir. Haftanın bir gününde, çağrıldığımızda işi gücü bırakarak toplu namaz için koşmamız emredilmemiştir. Emredilen şey, Cuma günü gerçekleşen Allah'ın dini yasalarını hayata uygulamak yolunda dayanışmaya koşmak ve bu yolla Allah'ın zikrini toplum hayatına sokmak yolunda çabalamaktır. Cuma ibadetinin önemi 29:45 ayetinde açıklanmıştır:

29:45 "Sonsuz Rahmet" meali: Kitaptan sana vahyolunanı okuyup anlat, dini yasaları ayakta tut. Şüphesiz dini sürdürmek insanı çirkinlik ve kötülükten alıkoyar. Allah yaptıklarınızı bilir, bunu anmanın yani Allah zikrinin etkisi ise elbette daha büyüktür.

62:9 "Sonsuz Rahmet" meali: Ey iman edenler! Cuma günü salat için çağrı yapıldığında, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha iyidir.

62:10 "Sonsuz Rahmet" meali: Salat bitince yerlerinize dağılın ve Allah'ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah'ı çok zikredin ki belki kurtuluşa erersiniz.

62:11 "Sonsuz Rahmet" meali: Buna rağmen onlar bir ticaret veya bir eğlence gördüklerinde hemen dağılıp ona koşular ve seni ayakta dururken bıraktılar. De ki: "Allah'ın katında olan, eğlence ve ticaretten daha iyidir. Allah, rızık verenlerin en iyisidir."

Açıkça görülmektedir ki toplantı (Cuma) salatı 2. tip bir salattır. Toplantı günü salat için çağrıldığında her mümin (**kadın erkek karışık**) bu davete icabet etmelidir. Bu toplantıda toplumun sorunları konuşulur. Destek anlamında her ne varsa yapılır.

En doğrusunu Allah bilir.